

Гісторыі адзіная нітка

Дзяржаўны музей гісторыі беларускай літаратуры пашырае геаграфію супрацоўніцтва. Так, маштабны выставачны праект “Адзіная нітка гісторыі” падрыхтаваны на аснове фонду гэтай установы ў Калінінградскім абласным музеі бурштыну. Экспазіцыя, прымеркаваная да Дня яднання народаў Беларусі і Расіі, адкрылася 13 сакавіка.

З Калінінградчынай у нашай краіны гістарычна трывалыя сувязі. Гэтая зямля згуртавала брацкія народы — актыўна развіваецца супрацоўніцтва ва ўсіх важных сферах: гандлёва-эканамічнай, навукова-тэхнічнай, гуманітарнай. Сёлета Калінінградская вобласць святкуе 80-годдзе. Дзякуючы перасяленцам лёс расійскага рэгіёна знітанавы з Беларуссю. З аб'ектаў лёсных вёсак людзі ехалі на захад Расіі, спадзеючыся здабыць новы дом. Тут і сёння захоўваецца ўплыў нашых традыцый.

ЖЫВЫ СІМВАЛ

Літаратурна-мастацкая экспазіцыя складаецца з шасці раздзелаў — па колькасці абласцей Беларусі. У цэнтры кожнага — ручнікі адпаведнага рэгіёна, біяграфічныя матэрыялы пра пісьменнікаў, якія паходзяць адтуль, і іх працы, а таксама паэтычныя радкі аб роднай зямлі і яе адметнасцях.

— Асаблівае месца адведзена беларускаму ручніку — галоўнаму сімвалу сувязі часоў і пакаленняў. Яго вобраз неаднаразова апяваўся ў творах айчынных аўтараў і стаў важным мастацкім сімвалам у нашай матэрыяльнай і духоўнай культуры, — адзначыла на адкрыцці куратар выставы, намеснік дырэктара па навуковай рабоце Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры **Алеся Кузняцова**.

Беларускае народнае ткацтва — адно з самых старажытных рамёстваў, якое на працягу стагоддзяў было неад'емнай часткай побыту. Менавіта ў гэтай традыцыі заключаецца сіла нашай культуры і яе здольнасць да адраджэння. Сёння беларускае ткацтва — не проста напамін з мінулага, а жывы сімвал нацыянальнай ідэнтычнасці.

УНІКАЛЬНЫЯ РЭЧЫ

У межах праекта прадэманстраваны матэрыялы з архіваў вядомых твораў. Мінскую вобласць прадстаўляе самы малады класік айчыннай літаратуры **Максім Багдановіч**, Брэсцкую — “палеская ластаўка” **Яўгенія Янішчыц**, Віцебскую — народны пісьменнік **Пятрусь Броўка**, Магілёўскую — **Аркадзь Куляшоў**, народны паэт, аўтар тэксту легендарнай песні “Алеся”, што ўвайшла ў залаты фонд “Песняроў”, Гродзенскую — адна з заснавальніц новай беларускай літаратуры **Алаіза Пашкевіч** (Цётка), Гомельскую — юбіляр 2026 года народны пісьменнік **Іван Шамякін**. Даступная і тэматычная фотазона, дзе паказаны аўтэнтычныя касцюмы.

Сярод экспанатаў — і асабістыя рэчы майстроў слова з фонду Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры. Гэта ручнік сям'і **Максіма Багдановіча**, які належаў сваякам з боку бацькі паэта — этнографа **Адама Ягоравіча Багдановіча**. Можна таксама ўбачыць унікальныя каларыявую

посцілку, вытананую маці **Яўгеніі Янішчыц**, ручнік з малой радзімы **Петруся Броўкі** — вёскі **Пущілкавічы** — і яго драўляную шкатулку з саламянай інкрустацыяй. А яшчэ — традыцыйны беларускі пояс **Івана Шамякіна**, 105-годдзе якога адзначае сёлета.

АДМЕТНЫ ЭЛЕМЕНТ

Прэзентаваны і неглюбскія ручнікі. Яны адрозніваюцца складанай паліхромнай гамай (да 25 адценняў) і багатымі арнаментамі, якіх налічваецца больш за 120 (некаторыя ўзыходзяць да тысячагадовых звычаяў). Тэхніка, дзе ткацтва вядзецца са сподняга боку, забяспечвае непаўторнасць кожнага вырабу.

Дарэчы, 9 снежня 2025 года Міжуродавы камітэт па ахове нематэрыяльнай культурнай спадчыны на 20-й сесіі ў Нью-Дэлі ўключыў неглюбскую тэкстыльную традыцыю **Веткаўскага раёна Гомельскай вобласці** ў Спіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны ЮНЕСКА.

САПРАЎДНАЕ І АДВЕЧНАЕ

Нягледзячы на тое, што часы саламяных дахаў і натуральнай гаспадаркі даўно і незваротна мінулі, душа беларуса трывала караніца ў нацыянальных традыцыях і сёння. Дакрануцца да вытокаў, захапіцца народным рамяством, адкрыць для сябе свет пісьменнікаў, чыя слова зберагае памяць аб нашай роднай зямлі, убачыць паходжанне сапраўднага і адвечнага ў прадметах штотдзённага ўжытку, адчуць іх незвычайную энергію можна да 19 красавіка.

Наталля КАЛЯДЧЫК
Фота з архіва Калінінградскага абласнога музея бурштыну

Заўсёды быць заўтра

Праграму з такой назвай прадставіць заслужаны калектыў Рэспублікі Беларусь Дзяржаўны акадэмічны ансамбль танца Беларусі 14 красавіка ў Палацы Рэспублікі. Праз мову рухаў перад глядачом разгорнуцца этапы працоўнага шляху чалавека, які ўжо 40 гадоў вызначае жыццё калектыву...

Гаворка пра **Валянціна Дудкевіча** — мастацкага кіраўніка ансамбля, народнага артыста Беларусі, мэтра беларускай харэаграфіі.

— Дэвіз для ўсіх відаў творчасці адзін: нельга заставацца ў мінулым, — адзначае **Валянцін Уладзіміравіч**. — Памятаць яго неабходна, але трэба рухацца наперад. Усё змяняецца, тэмп паскараецца. І калі чалавек раптам кажа: “У мяне ўжо ўсё ёсць, я ўсяго дасягнуў”, — ён губляе здольнасць бачыць і адчуваць прыгожае. Менавіта гэтая думка — стрыжань праграмы. Народная харэаграфія тут не музейны экспанат, а жывая матэрыя, якая дышае ў рытме часу.

— Як калісьці з некалькіх інструментаў нараджаўся аркестр, так і танец няспынна ўзбагаджаецца, набываючы новыя фарбы, інтанацыі і формы, — тлумачыць **Валянцін Дудкевіч**. — Гэта цэлы свет з рознымі напрамкамі. Спачатку творчыя знаходкі ўспрымаюцца як эпатаж, як нешта незвычайнае, нават чужое, але з цягам часу арганічна ўрастаюць у фальклор.

ЛЁС “ПРЫМУСІЎ”

Цяжка паверыць, але ў ансамбль **Валянцін Уладзіміравіч** прыйшоў... неахвотна. — Памятаю свой першы дзень: я не проста сумняваўся ў сябе, я алмаўляўся. На той момант працаваў галоўным рэжысёрам бюро спецыяльных мерапрыемстваў у філармоніі, меў справу з тысячамі людзей і, прызнаюся, стаміўся ад пастаяннай залежнасці — ад абставін, ад маштабу. Захацелася іншага: пісаць, заставацца сам-насам з чыстым аркушам і адказваць толькі перад сабой.

Але лёс “прымусіў”. І, здаецца, не памыліўся.

— Калі бяруся за нешта — гэтым жыву. Не ўмею адступіць і аддаюся цалкам. Кожны раз пачынаю так, нібы гэты мой першы крок. Усё нараджаецца з нуля: думка, вобраз, музыка.

Як пацвярджае — словы тых, хто назіраў шлях кіраўніка цягам дзесяцігоддзяў.

— Працюю ў калектыве амаль ужо 42 гады, — расказвае рэпетытар па балете **Сяргей Смірноў**. — Менавіта з прыходам **Валянціна Уладзіміравіча** ансамбль уздыгнуў на поўныя грудзі: пачаліся актыўныя гастролі, значна пашырылася іх геаграфія, абнавіўся рэпертуар, з'явіліся маштабныя праграмы, з'явіліся вельмі шмат. І сёння калектыў знаходзіцца ў выдатнай форме.

У АДГАЛОСКАХ МІНУЎШЧЫНЫ

Адна з істотных рыс творчасці **Валянціна Дудкевіча** — імкненне асэнсаваць Беларусь як шматслойную, гістарычна насычаную прастору.

— Мы не аднародная нацыя. Ёсць культура сялянская, гарадская, арыстакратычная. Мы жылі ў розных дзяржавах, у розных эпохах. І усё гэта — наша гісторыя.

Кожная яго пастаноўка пранізана духам таго перыяду, да якога творца звяртаецца, — ад старажытных плямянаў да больш позніх культурных і сацыяльных пластоў.

— Самае галоўнае — знайсці свайго артыста. Яны — мая крыніца натхнення. Часта ідэя нараджаецца менавіта тады, калі бачу чалавека, здольнага яе ўвасобіць. Далей — ужо сумесная праца.

— Думаючы пра развіццё калектыву, **Валянцін Уладзіміравіч** асабліва ўвагу надае пераемнасці — выхаванню моладзі, захаванню індывідуальнасці кожнага выканаўцы і адначасова фарміраванню агульнага мастацкага мыслення.

— Прыйдзе наступнае пакаленне — і будзе развіваць тое, што ўжо зроблена. Сёння ў нас сапраўды моцны склад. Сярод найлепшых выхаванцаў — **Максім Кашэвіч**, **Ігар Мішкевіч**. Апошні нядаўна быў адзначаны **Ганаровай граматай Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь** за шматгадовую плённую працу, высокі прафесіяналізм і значны ўклад у развіццё нацыянальнай культуры. І іх дасягненні радуюць нават больш, чым уласныя.

Падчас рэпетыцыі

У канцэрце прымаюць удзел: народны артыст Беларусі **Анатоль Яроменка**, заслужаная артыстка Рэспублікі Беларусь **Ірына Дарафеева**, вакальны гурт “Чысты голас”, салістка **Нацыянальнага акадэмічнага народнага хору Рэспублікі Беларусь імя Г. Цітовіча Анастасія Воранава**, фіналістка **XIV Рэспубліканскага радыёконкурсу “Маладыя таленты Беларусі 2025” Шура Зінкевіч**.

АДКРЫТЫЯ ДА ТВОРЧАСЦІ

Нягледзячы на выразны аўтарскі почырк, **Валянцін Дудкевіч** падкрэслівае: — Ансамбль — не закрытая сістэма. Пастаянна штоосьці дадаём, пераглядаем, шукаем. Канешне, без выпрацоўкі ўласнага стылю ніяк, але мы адкрытыя да творчасці.

Упершыню ансамбль выступіць разам з **Нацыянальным Прэзідэнцкім аркестрам Рэспублікі Беларусь** пад кіраўніцтвам **Віталія Кульбакова**.

— Няпросты, але вельмі цікавы эксперымент. Нам хацелася зрабіць нешта сапраўды маштабнае. Працаваць пад аркестр — вялікае шчасце і сапраўднае раскоша.

Жывая музыка, паводле слоў харэографа, патрабуе іншага дыхання, іншай энергіі, і менавіта таму канцэрт абяцае стаць сапраўднай тэмай.

НІ НАМЁКУ НА СПЫНЕННЕ

На пытанне пра сакрэт доўгай творчай дарогі **Валянцін Уладзіміравіч** адказвае з уласцівай яму іроніяй:

— Доўга жыў. У мяне яшчэ шмат даўгоў перад сабой — шмат чаго хочацца зрабіць. Таму нельга азірацца назад. Толькі наперад.

У планах — новыя мюзіклы, пастаноўкі, яшчэ не адкрытыя тэмы. І — ніводнага намёку на спыненне.

— “Пярэстае” — так адным словам можна апісаць маё жыццё. Як пёры ў пушкі, — адзначае мэтр. — Былі ўдачы, былі памылкі... але ніколі не было нудна.

Канцэрт “Заўсёды быць заўтра” — пункт адліку, з якога пачынаецца новы рух. І, магчыма, што ў гэты вечар глядач убачыць не толькі мінулае майстра, але і яго будучыню. Тую, пра якую творца гаворыць:

— Ты ёсць тым, кім з’яўляешся сёння. І тым, кім станеш заўтра.

Ганна КАЛІНІНА
Фота Уладзіміра ШЛАПАКА